

Discriminarea în învățământ a copiilor romi

Comunitatea romă se confruntă cu multiple practici discriminatorii. În raportul din 2014 „*Despre discriminarea în învățământ a copiilor romi*”, Comisia Europeană solicită strategii holistice prin care să pună capăt discriminării romilor în cadrele educaționale. Concluzia prezentului raport este că deși reformele pentru politici sau legislații pot oferi un impuls pentru progresul social și/sau de atitudine, acestea nu pot, pe cont propriu, să producă o schimbare de durată. Acest raport se concentrează pe unul dintre cele mai frecvente și dăunătoare tipuri de discriminare împotriva copiilor romi în școli: segregarea.

Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite (UNDP) susține că discriminarea împotriva copiilor romi este o problemă economică „acută”, în timp ce Banca Mondială descrie incluziunea romilor ca fiind o „necesitate macroeconomică”. Fără educație copiii romi încep viața adultă cu perspective de angajare extrem de reduse. Astfel, discriminarea împotriva copiilor romi perpetuează ciclul de oportunități inegale și sărăcie extremă și contribuie la faptul că, chiar și în state membre ale Uniunii Europene, „71% din gospodăriile romi trăiesc în sărăcie extremă”, la același nivel cu cele mai sărace zone ale lumii (p.13).

Ca o consecință, aspectele socio-economice ca acestea sunt importante. Cu toate acestea, segregarea copiilor romi trebuie să fie recunoscută ca fiind o încălcare a *drepturilor* consacrate în dreptul internațional. Mai mult decât atât, eșecul de a susține dreptul copilului la educație este deosebit de dăunător, deoarece educația este ea însăși un mijloc indispensabil prin care alte drepturi ale omului pot fi protejate și implementate. Educația oferă copiilor posibilitatea de a îmbrățișa multiculturalismul, să adopte valori tolerante și să învețe să trăiască în calitate de membri ai societăților pluraliste. Prin segregarea romilor (sau într-adevăr, a oricărui grup minoritar), atât romilor cât și ne-romilor li se refuză aceste oportunități.

Comisia Europeană identifică trei tipuri de segregare a romilor: (1) segregarea intrașcolară; (2) segregarea interșcolară; (3) segregarea în „școli speciale” pentru persoanele cu handicap mintal. În mai multe cazuri de segregare intra- și interșcolară adresate Curții Europene a Drepturilor Omului sau împotriva instanțelor la nivel național, părinții copiilor non-romi au organizat demonstrații în afara școlilor în semn de protest față de co-educație. Astfel de demonstrații confirmă validitatea argumentului acestui raport: că deși depășirea provocărilor de soluționare a litigiilor poate duce la progresul pentru mișcarea pentru drepturile romilor, eficiența schimbării juridice și a politicii depinde în mare măsură de armonizarea cu proiecte de bază, destinate să pună capăt stigmatizării și a stereotipurilor.

Prezentul raport acordă o atenție deosebită segregării copiilor romi în școli speciale pentru persoanele cu handicap mintal. Astfel de copii sunt de două ori discriminați, și, pentru aceștia, perspectivele de incluziune socială sunt și mai profund compromise. Există două puncte în discuție în acest caz:

- Copiii romi sunt *extrem* de suprareprezențați în astfel de școli (în mare parte ca rezultat al unei analize eronate).

- Separarea automată și/sau completă a copiilor (romi sau non romi) pe baza de handicap mintal este ea însăși extrem de suspectă din punct de vedere moral.

Un exemplu surprinzător de suprareprezentare în școli speciale se găsește în Slovacia, unde copiii romi se confruntă cu 28 de ori mai multe „șanse” decât colegii lor non-romi să fie plasați în astfel de școli. În plus, estimările indică faptul că aproximativ 50% dintre acești copii au fost diagnosticați greșit și, în realitate, nu au niciun handicap mintal. În mod regretabil, aceasta nu este o problemă localizată, fiind de fapt regăsită la nivelul întregii Europe. De exemplu, într-un caz deschis împotriva Republicii Cehe, instanța a decis că a existat un caz de diagnosticare eronată, ceea ce a avut ca rezultat pronunțarea a trei capete de acuzare pentru discriminare: (i) diagnosticare eronată; (ii) izolare; (iii) urmărirea unui curriculum inferior ca grad de dificultate.

În esență, acest raport solicită o schimbare paradigmatică, astfel încât statele membre ale UE să faciliteze mai eficient incluziunea romilor. Punerea în aplicare a Strategiilor naționale de integrare a romilor (NRIS) este în prezent cerută de toate statele membre. Pentru ca acest lucru să se întâmple este nevoie de voință politică, finanțare adecvată și revizuirea atitudinilor discriminatorii în toate sectoarele societății.

Elaborat de către Katie Javanaud pentru Platforma pentru Protecția Copilului - Europa de Sud, iulie 2016

Sursă: Report on Discrimination of Roma Children in Education (2014) Publicația Comisiei Europenei